

Minder bekende of verdwenen locaties in Gent

KEIZER KARELSTRAAT 75: HUIS LOUSBERGS - DE HEMPTINNE

Daniël Van Ryssel

Na de aanleg van het Zuidstation besloot de Gentse gemeenteraad in 1837 een nieuwe straat te trekken om het station met de Vrijdagmarkt te verbinden en om de omgeving met veel tuinen te urbaniseren. Deze brede straat, de Keizer Karelstraat, werd in 1837-1841 aangelegd. Aan een nieuw plein, eerst Jacob van Arteveldeplein en later Sint-Annaplein genoemd, begon in 1855 de bouw van de Sint-Annakerk.

De verkavelde gronden die aan de straat paalden, behoorden grotendeels toe aan Ferdinand Lousbergs, eigenaar van een textielfabriek op de Reep, toen de grootste katoenspinnerij en -weverij van Gent. De textielfabriek werd in 1933 verworven door de Zusters van Liefde die ze ombouwden tot Sint-Bavo Humaniora. In 1842 deed Ferdinand Lousbergs in de nieuw aangelegde straat een eigen woning optrekken en in 1850 liet hij daarnaast nog een tweede grote woning bouwen. Ertegenover, Keizer Karelstraat 14, verrees een prestigieuze nieuwe hoofdtoegang tot zijn bedrijf op de Reep. Bij testament schonk hij het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen grond en geld voor de bouw van wat bekend werd als Lousbergsgesticht, een 'oudemannenhuis' voor bejaarde en invalide textielarbeiders op de kaai die naar hem genoemd werd: Ferdinand Lousbergskaai. Zijn neef Joseph de Hemptinne kocht zijn bezittingen en liet in 1863 achteraan het huis Lousbergs een personeelsgebouw met kapel in neogotische stijl bouwen. Het gebouwencomplex bleef tot 1986 eigendom van deze familie. De fabrieken van de verschillende de Hemptinnes vormden de kern van de katoengigant UCO.

Het uitzonderlijk grote herenhuis van zes traveeën en drie bouwlagen werd ontworpen door kunstschilder en architect Louis Eijkens (Kortrijk 1807 - Gent 1879), die ook de Vanderdonckdoorgang in de Vlaanderenstraat voor zijn rekening nam. De bepleisterde voorgevel is opgetrokken in sobere klassiciserende stijl. Hij valt niet zozeer op door zijn symmetrische opbouw, maar

vooral door zijn indrukwekkende afmetingen. Op de begane grond zijn er de monumentale vensters met arduinen rondboogarcaden met sluitstenen. Op de middenverdieping zijn de vensters rechthoekig in arduinen omlijsting, ver-

Afb. 1. Keizer Karelstraat 75.

bonden met doorlopende balustrades en bekroond met driehoekige frontons. Op de bovenste verdieping zien we rechthoekige arduinen vensteromlijstingen met 'oren'.

Afb. 2. Interieur huis Lousbergs - De Hemptinne.

De ingangspoort geeft uit op de grote hal. Deze vormt een eenheid met de staatsietrap, waarop overvloedig licht neervalt en die naar twee rijkversierde salons leidt. In het eerste salon zijn de muren met goudleder behangen. Het druk ingedeelde plafond is van geschilderd stucwerk dat hout nabootst. Het groot salon heeft een dominant rode kleurdecoratie. Sculpturen en schilderwerk stellen de zeven vrije kunsten voor. Verder rijkelijk stucwerk, putti, maskers (mascarons), leeuwenkoppen en vruchten. De hele aankleding is overweldigend. Dit was het leefdecor van het drukke mondaine leven van de hoge burgerij, waarin kunst, wetenschappen en letteren ter sprake kwamen. Het groot salon leidt naar een achteraan gelegen eetzaal. Hier wordt de aandacht getrokken door de schoorsteencombinatie uit het fijnste witte Carrara marmer gebeeldhouwd. De onderbouw is afgezet met 'atlanten': mythologische reuzen die het hemelgewelf dragen, een pronkstuk dat men alleen in paleizen aantreft. In de tweeledige bovenbouw zien we een houten omraming met spiegel en bovenaan een geschilderde 'Verheerlijking van Maria'. De plafonddecoratie bestaat uit geschilderde stillevens met fruit, groenten en wild, duidelijke verwijzingen naar de functie van deze ruimte. De wintertuin is met een glazen wand van de eetkamer afgescheiden.

In tegenstelling tot de sobere voorgevel roept de binnenbekleding de sfeer op van een laatromantisch paleis. De uitbouw en de aankleding van de ruimten op de begane grond, in weelderig classiciserend eclectisme uitgevoerd, zijn zuiver op prestige en indruk maken afgestemd. Korinthische zuilen, mahoniehouten staatsietrap, voorstelling van Vlaamse vorsten, tapijten en meubelen in Louis-Philippesstijl, renaissance-, barok- en rococo elementen, zelfs neoclassicistische onderdelen, alles is er probleemloos in elkaar verweven.

De indeling op de verdieping is analoog aan die van de begane grond. De marmernabootsing op de wanden is er nog rijker. De deuren kregen een luxueuze imitatie van notelaar- en wortelnoothout. Er is een blauwe kamer in neorococo, een witte kamer in neobarok en een bibliotheek in rijke kleuren. Ook hier getuigt het geheel van een schitterende 19de-eeuwse burgerlijke leefcultuur. De achtergevel is sober te noemen. Geaccentueerde traptraveeën, groot steekboogvenster met neogotisch maaswerk, er boven een buste op console in medaillon. Een bakstenen neogotisch bediendenhuis en kapel werden uitgevoerd door bouwkundige Louis Gildemyn naar een ontwerp van Jean Bethune. In 1909 liet Jean de Hemptinne centrale verwarming aanbrengen. Verder gebeurden er weinig veranderingen. In 1995 werd het gebouw beschermd als monument om zijn historische, wetenschappelijke en artistieke waarde.

De foto's zijn afkomstig uit het DSMG documentatiecentrum, Begijnhof, Sint-Amandsberg (schenking H. Collumbien).

Literatuur

Van Aerschot, S. e.a. (1979), *Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur*. Stad Gent. Noord-Oost. Deel 4 nb, p. 203-205.

Everaert, G.. (1991), *Huis Lousbergs of de Hemptinne. Een 19de-eeuws stadspaleis*. Open Monumentendag, brochure Gent.

Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 1995. Gent 1996.